

הַכְּבוֹת צִיצִית סִימָן יֵא

כב באר הגזילה

צ. שם. ק. טור
מפסקות הנפיקה שם.
ר. מנהיג. בלשם סמיג
נמוקי יוסף ובעל
העטור ורבונו יתה.
ש. טור. ת. כבא קמא
קט.

הצפון, משום שנאמר על הכנף, ואם היה למטה ממלא קשר גודל היה תחת הכנף. הגה ומודדן זה (י) (יז) בישר ולא באלקסון מן הענף (בית יוסף): * **י**. * אם היה רחוק מהכנף מלא קשר גודל, (מח) * ונתקו (מח) מחוטי הערב * עד שלא נשאר בו בשעור, קשר, כיון שהיה בו בשעור (כ) בשעה שהטיל בו ציצית זה. הגה ונהגין לעשות (טז) אמרא סביב הנקב, שלא יתק שם ויהיה (נא) פחות מכשעור, וכן עושין אמרא בשפת הכנף למטה, מהאי טעמא (בית יוסף בשם סמי"ק וכל כו.). (כג) יוש אומרים שבתוף (טז) רחב הכנף (כג) אין לו שעור, ויש אומרים, ישדן רחב הכנף כדן הארץ. ונראין דברייהם: * **יא**. שאם הגדיל (נד) שקורין אורליניא (י) (נד) הוא רחב, * לא יטיל בו הציצית, ואם הטיל בו, פסול, דעל פנפי בגדיהם כתיב, וזה אינו נחשב מהכנף, * אבל עולה הוא לשעור מלא קשר גודל ולהרחקת (טז) שלש אצבעות, כיון שהנקב בתוף הכנף. הגה * נטוב שימדד שעור קשר גודל (יז) (כג) בלא הגדיל,

באר היטב

שעשה בו ציצית חתך הנקב שיתלו הציצית למטה, פסול משום תעשה ולא מן העשוי. טלית של צמר שהיתה מציצת כהלכתה ומצא בגדיל של משי שעושין בשפת הטלית שהיו בו חוטין של פשתן, ונהגו לשלף הגדיל לנתקו מן הטלית, אם יש לפסל הציצית של טלית זה משום תעשה ולא מן העשוי, עין בתשובת גת ונדים תיד בסופו שכתב דראוי להחמיר להחמיר קצו"ט על הבית יוסף. והמחבר כפי חזקת הלוח כעור רבנו בית יוסף, עין שם: (טז) אמרא. כתב הבית יוסף, אפילו טלית של עור יוכל להניח סביב הנקב: (טז) רחב הכנף, אך הכנף קרוי מה שמתעשף בו, ונחבדו הינו, קוטרם מראשו לרגליו: (י) הוא רחב, עין כפי חזקת רבנו וביד אהרן: (יט) בלא הגדיל.

משנה ברורה

(טז) השנה לבשר: (מח) בישר. פרוש, משפת הכנף מודדים בישר השלש אצבעות וכן השעור דקשר גודל, בין בארץ ובין ברחב, כדלקמן בסוף סעיף י, ואין מודדן השעורים באלקסון, שעל ידי האלקסון מתמעט המדידה לערך שני תמישין (בית יוסף): * **י** (מח) ונתקו וכו'. והוא הדין (טז) אם נקבע הנקב עד שעל ידי זה לא נשאר בו בשעור, ואפילו נעשה זה תכף אחר (טז) תליא הראשונה עם הקשר, וכבסמך: (מח) מחוטי הערב, וממילא נתמעט ארץ הכנף על ידי זה. ולפי מה שכתב בסמך, הוא הדין אם נתמעט הכנף ברחבו: (כ) בשעה. וקרא כתיב ועשו להם ציצית על פנפי בגדיהם, (טז) לא הקפידה תורה אלא שבשעת עשייה יהיו על הכנף ולא אחר כך. והינו דוקא אותה הציצית שנתלו בהכשר, אבל אם רוצה להטיל בו ציצית אחרת, דהוי עשייה תדשה, פסול עד שיחפור מתחלה, כדלקמן בסעיף טו, עין שם: (נא) פחות מכשעור. אף דבדיעבד קשר, מכל מקום טוב לעשות כן, כדי שלא יבאו תרואים לומר שהוא פסול, דכלי עלמא לאו דיתא גמירי (בית יוסף): (כג) יש אומרים שבתוף וכו'. דסבירא להו דקשר שם כנף שיש על שפה התחתון של ארץ הכנף, לא על רחב הכנף. רחב הכנף קרוי מה שמלכש בו האדם קומתו מראשו לרגליו, וארץ הכנף קרוי מה שמתעשף בו, דדרך העשף הוא בהארץ: (נג) אין לו שעור. הינו למטה, דיכול לעשות אפילו פחות מקשר גודל, אבל למעלה משלש אצבעות פסול (בית יוסף): * **יא** (נד) שקורין אורליניא. הינו, מה (טז) שמתחת קצת חוטי שתי בלא ערב, ובסוף אורגים. ויש שכתבו (טז) שזהו מה שאנו קורין אותו בלשוננו קרקע"ס. ואין חלוק (טז) בין אם הגדיל הוא בארץ הכנף או ברחבו: (נה) הוא רחב. שהוא יותר ממלא קשר גודל, דאם לא כן בלאו הכי פסול כ"ל: (נו) שלש אצבעות. הינו, שלא ירחיק הנקב משפת הגדיל והלאה יותר משלש אצבעות: (נז) בלא הגדיל. ואם (טז) הגדיל רחב שתי אצבעות או שלש, יתקף מקצתו, והוא הדין אם חוטי השתי בולטין בלא ערב או ערב בלא שתי, יש ספק אם עולין למנן, ועל כן יתקף אותם במקום הנכפות. ועל כן (טז) שפת הטלית שלנו שקורין שלא"ק, שאין בו חוטין ארוגין משתי

שערי תשובה

עין באר היטב. ומה שכתב בשם גת ונדים, עין שם שכתב דיש לומר כיון שבשעת עשיית הציצית היה חל עליהם אסור פלאים, אפשר ששם הפסול גם על הציצית, ועל ידי השלישה נתקנו ונתי לא מה שעשה ולא מן העשוי, לכן יש להחמיר לכתחלה, וברצוני יש לסמך אפכשירין, עין שם:

החמיר הציצית ולחזור ולקשרם, עין שם: (יז) בישר. עין מה שכתב ח"ו סעיף קצו"ט על הבית יוסף. והמחבר כפי חזקת הלוח כעור רבנו בית יוסף, עין שם: (טז) אמרא. כתב הבית יוסף, אפילו טלית של עור יוכל להניח סביב הנקב: (טז) רחב הכנף, אך הכנף קרוי מה שמתעשף בו, ונחבדו הינו, קוטרם מראשו לרגליו: (י) הוא רחב, עין כפי חזקת רבנו וביד אהרן: (יט) בלא הגדיל.

באר היטב

יהיה למעלה מקשר גודל, כן משמע מלשון הטור ומקור"י כן חביב שהובא בבית יוסף, אף מלשון הרוקח שהובא בבית יוסף בדבור המתחיל כתב הרוקח נראה וכו', משמע לכאורה שהוא סוכר דאם הציצית הינו בהשלמת קשר גודל בצמצום, אף שאינם למעלה ממנו, קשר, דנקב הציצית יכול להיות בתוף השעור, אף שלא יהיה למטה מהשעור. ומה שכתב הרוקח ברחב, צריך לומר, דרחב. וקצת משמע בדברי הב"ח שהוא סוכר גם כן לדינא כמו שכתבנו, עין שם היטב בדבור המתחיל ויעשה נקב בארץ הטלית וכו'. בא"ד, וכן מבאר בלשון הרמב"ם שכתב, ומרחיק ממנו לא יותר על שלש אצבעות ולא פחות מקשר גודל, ומכנים שם ארבעה חוטין וכו', הרי דלהב"ח מה שכתב הרמב"ם ומכנים שם, קאי אחר צמצום שעורים חללו. אף מדברי הדרי"ם משע משמע שהוא מפרש דברי הרוקח לענין אחר, עין שם, והוא דחק גדול בלשוננו, וגם מדברי הבית יוסף משמע שהוא אינו מפרש בהדרי"ם משה, דאם לא כן היה לה להבית יוסף להעתיק דברי הרוקח לקמן לסייעתא להטור, והוא אדרבה כתב בהפוך מה שם, שלא מצא דין זה מבאר בשום מקום, אלא דדאי דהבית יוסף אינו מפרש בדברי. אף לכתחלה בודאי יש לזהר בזה שיהיו מנחין החוטין למעלה מהשעור, ושעור קשר גודל משמע מן הפוסקים שהוא דאורייתא ולעובדא, כמו שמפרש באלה רבה, אף לענין דיעבד צריך עיון בזה: * **י** ונתקו מחוטי הערב וכו'. עין במשנה ברורה שכתבנו דאפילו נעשה זה תכף אחר תליא הראשונה ונתקשר שעל גביה, והוא נלמד מפסוק סעיף יג, דכונה מתבשר הציצית. ומה שכתב חפרי מגדים באש"ל אברהם בסוף סעיף קטן יג לענין קרע שנעשה, דמתחשק שם אי עשה הוא קשר לכד או תליא גם כן, רוצה לומר, דשקמא חזקה בהעלת תמיד דבקשר לכד הוא גם כן מתקיים בה שם גדיל, הוא רק מצרף ספק זה לענין קטן דאצלו החיוב ציצית הוא רק מדרבנן, כדמיונת שם להמעין, אבל לענין גדול פשיטא ופשיטא דנקטינן כרב הפוסקים וכמעט כלם, דדוקא עם החליא, וכלאו הכי לא נפיק מן התורה. ולפי הנראה לא היה כידו ספר עלת תמיד, רק מה שהובא ממנו בפוסקים, כי עורגני ד' שהשגתי ספר עלת תמיד וראיתי בו שמפרש בהדיא והקשר עם הכריכה שניהם דוקא הוא מן התורה, אלא לענין תעשה ולא מן העשוי סבירא לה כיון דכל אחד מניה מעפב, צריך שיהיו שניהם עשויים בפשרות, וכן סבירא לה להלכות, עין שם. ולפי זה, בערב שפת עם תשכח לכלי עלמא צריך דוקא תליא עם הקשר. ועין באלה רבה בסעיף זה שהביא דברי הלכות במה שכתב דקשר אחד סגי מדאורייתא וכו', וחשיג עליו הרבה, ובאמת בננו הוא בפשיטות, דשני הקשרים שאנו עושין, אחד קדם החליא הראשונה ואחד לאחר החליא, אחד מהן לכד הוא מן התורה, אלא שאנו עושין שניהם מטעם ספק שמא חלכה בפרש השני שברש"י מנחות לט ע"א, הובא בתוספות שם בדור המתחיל קשר, או בפרש הראשון שברש"י, שהוא הקשר שאחר החליא, וכן הובא בבאר הגז"ל, אבל לעולם מודה הלכות שם גם כן דבענין קשר, וגם החליא שניהם מדאורייתא, וכן מוכח מהעלת תמיד דזה הוא דעת הלכות, וכן מוכח מלשוננו שם דזהו ספקו, עין שם, ובתנ"ך חשיג עליו האלה רבה, ולא דק בלשוננו: * **עד** שלא נשאר בו בשעור. עין ברמב"ם שכתב דאפילו לא נשאר רק כל שהוא, קשר: * **יא** * לא יטיל בו. וטליתים שיש בשפת הכנף ארוג כעין תכלת וחוטים בפוליא, אין זה שפה אלא בגד ממש הוא (פרי מגדים): * **נטוב** שימדד וכו'. כתב בארצות החיים בשם הכרפי יוסף ושארי אחרונים דהוא הדין טליתים שלנו שיש להם גון מאב"י בשפה מודדן מן הכנף שלש אצבעות ובכלל זה הגון מאב"י:

שער הציון

(לט) פרי מגדים: * (מ) בסימן טו בבית יוסף: (מא) עין בבאר היטב: (מב) לכושי: * **יא** (מג) פרי מגדים וכושי שור: (מד) שלחן שלמה: (מה) בית יוסף: (מו) קטן אברהם: (מז) חיי אדם:

הריטוב: 1. שפת הארץ. 2. שוליים.

לוח עמוד הריטוב: יום ד כה סיון תשסב * יום ה כט אייר תשסו * יום ו א אייר תשעב * שב"ק יב ניסן תשעו * יום א יז אדר ב תשסב